

Gabriela Gruszczak

(imię i nazwisko sporządzającego)

KD-03, Podinspektor

(Referat, stanowisko)

I spotkanie Zespołu ds. Murali

(temat spotkania)

Pałac Potockich, Rynek Główny 20, 2 marca 2023 r.

(miejsce i data spotkania)

Uczestnicy spotkania (skan listy w załączniku):

- Bik-Multanowski Adam - Wydział Architektury i Urbanistyki
- Bożek Sebastian
- Gabriela Gruszczak - Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Jantos Małgorzata - Rada Miasta Krakowa
- Kobyłański Tomasz - Wydział Edukacji
- Kolman Andrzej - Zarząd Dróg Miasta Krakowa
- Kutniowska Marta - Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków
- Łakoma Agnieszka - Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Małodobry Agata
- Marchewczyk Katarzyna - Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji
- Markowski Jakub - Rada Dzielnicy VII Zwierzyniec
- Plińska Weronika
- Piaskowski Robert - Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Sokalska Ewelina - Wydział Komunikacji Społecznej
- Szlak Jacek
- Wabik Artur
- Wawruch Anna - Wydział Komunikacji Społecznej
- Ziolo Alicja
- Mol Paulina - Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Treść notatki

Na spotkaniu zostały omówione murale poświęcone Wisławie Szymborskiej (przedstawiła p. P. Bandura z Fundacji Wisławy Szymborskiej), mural Jana Suchowiaka przy ul. Lea 27-29, mural Krzysztofa Komedy przy ul. Kopernika 22, harmonogram prac Zespołu oraz problem zwalczania nielegalnego graffiti. Ponadto z inicjatywy M. Jantos został poruszony temat muralu Blu przy ul. Józefa.

1. Wprowadzenie Przewodniczącego:

Przewodniczący Robert Piaskowski powitał wszystkich zgromadzonych. Podkreślił, że Zespół kontynuuje działalność, która miała początek w ubiegłym roku. Następnie przedstawił nowych członków Zespołu - sekretarz p. Gabrielę Gruszczak oraz członka Zespołu p. Andrzeja Kolmana z Zarządu Dróg Miasta Krakowa.

Przewodniczący Zespołu przedstawił p. Paulinę Bandurę z Fundacji Wisławy Szymborskiej, która zaprezentowała dwie inicjatywy związane z jubileuszem 100. rocznicy urodzin Wisławy Szymborskiej.

2. Opiniowanie wniosków:

a) Mural poświęcony Wisławie Szymborskiej przy ul. Piastowskiej

W ramach współpracy z Ergo Hestia i Fundacją Artystyczna Podróż Hestii pojawił się pomysł wykonania muralu na ścianie bloku przy ul. Piastowskiej 46, w którym mieszkała Szymborska. Jest to ciekawa lokalizacja ze względu na zamieszkanie poetów, pisarzy i artystów w tym miejscu. Projekt muralu przygotował Bruno Althamer, który jest autorem m.in. murali poświęconych Korze i Czesławowi Niemenowi. Zapewnione jest źródło finansowania oraz możliwość ubezpieczenia dzieła na wypadek zniszczenia.

P. Bandura zwróciła się do Zespołu z prośbą o pomoc we wskazaniu ściany, na której może powstać mural, ponieważ mieszkańcy bloku przy ul. Piastowskiej nie zgadzają się na wykonanie go w tym miejscu. Nie wyrażają także żadnej woli współpracy z Fundacją.

Pełnomocnik zadał pytanie, czy kryterium lokalizacji jest bliskość do miejsca zamieszkania Szymborskiej i czy można wykonać mural w dowolnym miejscu na terenie miasta. Ustalono, że wskazana jest lokalizacja związana z Szymborską, a mural może być wykonany w dowolnym miejscu.

Następnie Przewodniczący Zespołu poprosił Zespół o ocenę wartości artystycznej muralu. A. Wabik zauważył, że sama postać Szymborskiej została ładnie uchwycona, natomiast tłum wokół niej wymaga dopracowania, ponieważ postaci zostały ujęte w sposób szkicowy. Kolorystykę ocenił jako spokojną, stonowaną i konsekwentną z zastrzeżeniem, że uderzenie światła z tyłu jest niepotrzebne. A. Łakoma podziela uwagi A. Wabika, projekt wymaga dopracowania. P. Bandura wyjaśniła, że postaci w tle nie zostały dopracowane, gdyż Zespołowi prezentowany jest wstępny projekt, który może jeszcze ulec zmianom.

J. Szlak zauważył, że przedstawienie Szymborskiej palącej papierosa może wzbudzić negatywne emocje i być źle odebrane społecznie. M. Jantos podkreśliła, że papierosy są swoistym atrybutem Szymborskiej i przedstawienie jej jako osoby palącej jest zasadne i nie powinno wzbudzać emocji. P. Bandura wyjaśniła, że mural jest wzorowany na skandalicznym zdjęciu z bankietu noblowskiego, gdzie Szymborska zapaliła papierosa. W ocenie Zespołu czyni to mural wyjątkowym, ponieważ dzięki temu za dziełem stoi anegdotyczna historia. Mimo to należy być przygotowanym, że w związku z takim przedstawieniem Noblistki pojawią się negatywne komentarze.

Następnie Zespół zastanowił się nad możliwymi lokalizacjami muralu:

- Ściana przy ul. Krupniczej 22, obok Domu Mehoffera – Przewodniczący zauważył, że znajduje się tam mural i wprowadzenie nowego dzieła może powodować przesyt i wywołać efekt wzajemnego zagłuszania się treści. Zlokalizowane tam są foodtrucky. Ponadto sytuacja własnościowa w tej kamienicy jest bardzo złożona, co uniemożliwi pozyskanie zgód od wszystkich właścicieli. Z tych względów lokalizacja została zaopiniowana negatywnie.
- Ściana przy ul. Karmelickiej 28 – znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Szymborskiej. Przewodniczący poinformował, że był pomysł aby wykonać tam mural tekstowy, lecz został odrzucony ponieważ działka przylegająca do kamienicy jest przeznaczona do zabudowy. Plan miejscowy dopuszcza budowę jednego budynku do wysokości hotelu obok. Trwają rozmowy wstępne na temat możliwości budowy w tym miejscu Pawilonu Szymborskiej – w tej chwili nie ma na niego środków w budżecie

Miasta, rozważana jest zatem budowa w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Fundacja jest zainteresowana stworzeniem budynku mieszczącego biuro, bibliotekę poezji i przestrzeń społeczną. Mural mógłby zatem – jeśli pojawią się środki na tę inwestycję albo partner prywatny – zostać zamalowany wkrótce po jego powstaniu. Oprócz tego na otwarcie parku planowane są na tej ścianie projekcje multimedialne. Przewodniczący zaproponował, aby mural został wykonany na jednej ze ścian do zamalowania:

- Ściana z murałem Lema – znajduje się w pobliżu Planeta Lem. Miejsce pozbawione jest kontekstu związanego z Szymborską.
- Ściana z Mayamural – budynek jest własnością ZBK. Lokalizacja nie jest związana z Szymborską, zatem wykonanie związanego z nią muralu w tym miejscu nie jest wskazane. A. Wabik zauważył, że ściana może wkrótce być remontowana, zatem bezcelowe jest wykonanie muralu, jeśli miałby on być wkrótce usunięty w ramach prac remontowych.
- Al. Kijowska – znajduje się tam mural Eko(r)ewolucja. Budynek jest własnością ZBK. Lokalizacja jest związana z Szymborską, ściana w dobrym stanie technicznym, o dużej powierzchni, z możliwością bardzo dobrej ekspozycji dzieła. Teren jest ogrodzony, niedostępny z ulicy. Lokalizacja zaaprobowana przez Zespół. Ewelina Sokalskyy zauważyła, że należy poinformować Kamila Kuzko o planie zamalowania jego muralu i wykonania w tym miejscu innego dzieła.

Rekomendacje:

Mural należy wykonać na ścianie przy Al. Kijowskiej. Musi być wpisany w ścianę, a zarazem nie przytłaczający. Należy utrzymać zaproponowaną kolorystykę. Dopracowania wymagają postaci w tle, w projekcie potraktowane w sposób szkicowy.

Fundacja powinna złożyć wniosek o opinię, załączając kilka wariantów projektu uwzględniającego uwagi Zespołu oraz wizualizację muralu naniesionego na ścianę.

W fazie realizacji dolne partie muralu należy pokryć impregnatem zabezpieczającym przed graffiti.

b) Mural poświęcony Wisławie Szymborskiej przy ul. Dolnych Młynów 10

Fundacja Wisławy Szymborskiej we współpracy z NOHO Investment na parkanie otaczającym teren budowy przy ul. Dolnych Młynów 10 planuje umieścić kilka murali wykonanych na mobilnych nośnikach. Ilość zamontowanych murali zależy od środków finansowych, będzie to minimum 5-6 obiektów. W urodziny Szymborskiej zaproszeni artyści wykonają w tym miejscu swoje prace, są to: Michał Dyakowski, Opieemme, Alicja Biała, Oksana Shmygol. Jest to projekt tymczasowy. W kwietniu zostaną przedstawione teasery w formie logotypów Roku Szymborskiej, akcja będzie promowana w związku z otwarciem Parku Szymborskiej, po demontażu pod koniec roku panele z muralami trafią do różnych przestrzeni w budynkach będących w posiadaniu NOHO, następnie zostaną zlicytowane lub przekazane Fundacji na stypendia dla artystów.

W ocenie Przewodniczącego nie jest to trwała ingerencja, a raczej akcja artystyczna. Nie ma zatem podstaw, by Zespół wydawał opinię w tej sprawie. Wyraził aprobatę dla akcji. A. Wabik docenił, że Fundacja uzgadnia z Zespołem także działania o charakterze tymczasowym. Zespół wyraził wolę dalszego włączenia go w tę akcję.

P. Bandura poprosiła Zespól o sugestie artystów, którzy mogą wziąć udział w projekcie. Fundacji zależy, by były to osoby mocno związane z Krakowem.

Przewodniczący poprosił, by Fundacja przesłała zdjęcia płotu, na którym będą wykonywane murale. Zespól wskaże krakowskich artystów, którzy mogą wziąć udział w akcji. Ponadto zaproponował, by ogłosić otwarty nabór na udział w akcji.

Fundacja prześle pakiet informacji o akcji, by promować ją z innymi wydarzeniami dotyczącymi Szymborskiej.

A. Bik-Multanowski zasugerował by sprawdzić, czy ogrodzenie, na którym wykonane będą murale, jest zgodne z uchwałą krajobrazową.

Rekomendacje:

Zespól nie będzie opiniował projektu, aczkolwiek wyraża wolę dalszej współpracy z Fundacją w zakresie jego promocji, planowania i wykonania. Zespól wskaże krakowskich artystów, którzy mogą wziąć udział w akcji. Ponadto Fundacja prześle pakiet informacji o akcji, by promować ją z innymi wydarzeniami realizowanymi w ramach Roku Szymborskiej.

c) Mural poświęcony Janowi Suchowiakowi przy ul. Lea 27-29

Projekt opiniowany był drogą mailową, Zespól wyraził jednoznacznie negatywną opinię. Równoległe wnioski o pozwolenie na prace wpłynęły do Miejskiego Konserwatora Zabytków, który wydał decyzję negatywną, ponieważ projekt był całkowicie inny niż opiniowany uprzednio przez Zespól.

A. Wabik wyjaśnił, że obecnie przygotowana jest wystawa prac Suchowiaka w Galerii Pryzmat, stanowiąca przegląd spuścizny artysty. W związku z wystawą wydana będzie publikacja. W opublikowanym w niej tekście autor projektu Kamil Kuzko wyjaśnia, dlaczego nie podjął się przenoszenia muralu Miraculum. Od niego wyszła propozycja wykorzystania niewielkich kwadratowych paneli. A. Wabik przyznał, że trochę niefortunnie został wybrany ten konkretny kwadrat. Warto zachęcić wnioskodawcę do oparcia się na innych projektach z archiwum artysty.

A. Wabik przekazał, że w publikacji przygotowanej w związku z wystawą mural zaopiniowany przez Zespól jest przedstawiony jako rzecz wykonana. Zatem jest konieczne szybkie uzgodnienie właściwego projektu, by móc wprowadzić zmianę w katalogu przed jego drukiem.

Obecnie przedstawiony projekt przez przeciętnego mieszkańca nie będzie uznany za mural i nie powiąże on go z Suchowiakiem. Celem akcji było przypomnienie postaci Suchowiaka, natomiast projekt nie umożliwi tego. Nie można go powiązać z postacią tego artysty bez znajomości kontekstu powstania tego muralu.

A. Wabik i A. Łakoma zadeklarowali osobisty kontakt z Kamilem Kuzko w celu wskazania kierunków dalszego działania.

Rekomendacje:

Zespól zaopiniował pozytywnie zaproponowaną lokalizację. Popiera także ideę nawiązania do twórczości Suchowiaka. Wnioskodawca powinien zatem przedstawić nowy projekt wykorzystujący inne dzieło ze spuścizny Suchowiaka, silnie związane z twórczością tego artysty i wskazujące bezpośrednio na niego. W celu przyspieszenia procedowania nowy projekt zostanie zaopiniowany korespondencyjnie.

d) Mural poświęcony Krzysztofowi Komedzie przy ul. Kopernika 22

Zdaniem Przewodniczącego mural w tej lokalizacji jest przytłaczający i pozbawiony kontekstu z dzielnicą Wesoła. Dominująca czerń jest agresywnym wtrętem w przestrzeń publiczną. Alicja Ziolo zauważyła, że lokalizacja ma pewne powiązania z Komedią, ponieważ mieszkał on przy ul. Chodkiewicza.

Zdaniem A. Małodobry kolorystyka jest odpowiednia, ponieważ kojarzy się z pierwszymi latami polskiego jazzu. Pojedyncze składniki formy – pulsująca, iskrząca linia – przywołuje skojarzenia z muzyką techno. Przez to mural jest niespójny w odbiorze i może sugerować powiązania Komedy z innym rodzajem muzyki niż ten, który wykonywał.

M. Jantos zgodziła się z tym zdaniem. Mural jest przesycony treścią. Nie odpowiada on muzyce Komedy.

Sam sitodruk jest bardzo dobrym rozwiązaniem.

W odniesieniu do lokalizacji A. Wabik stwierdził, że ściany zwrócone w kierunku linii kolejowej są najwłaściwszym miejscem dla murali. Umieszczanie sztuki ulicznej w takich lokalizacjach jest powszechną praktyką w miastach europejskich. Ekspozycja na ulicę jest zawsze kontrowersyjna, natomiast ekspozycja na linię kolejową budzi mniej kontrowersji. W Krakowie powstała nowa magistrala kolejowa, która stworzyła nowe osie widokowe. Na odcinku Dworzec Główny – przystanek Zabłocie jest kilkanaście ścian, na których wykonywane jest nielegalne graffiti. Należy zatem zastanowić się nad przeznaczeniem takich ścian na zmienną galerię sztuki ulicznej. Odbiór malarstwa wielkoformatowego z przejeżdżającego pociągu podmiejskiego przywołuje skojarzenia z klimatem nowojorskim. Przewodniczący zgodził się z tym zdaniem. W Stavanger sztuka uliczna funkcjonuje w formie „cytatów”, nigdy nie są to dzieła zajmujące całą powierzchnię ścian. Pozwala to nie przytłaczać przestrzeni publicznej. Murale, które w ostatnim czasie przychodzą do zaopiniowania przez Zespół, zajmują całość dostępnej powierzchni.

Według Przewodniczącego przedstawiony projekt muralu poświęconego Komedzie byłby znacznie lepszy, gdyby obejmował wyłącznie twarz Komedy i jego autograf skomponowane w formie nawiązującej do sitodruku, przedstawione na jasnym tle.

Przewodniczący zaproponował, by stworzyć galerię postaci związanych z jazzem. Można ją umieścić w okolicy magistrali kolejowej.

Rekomendacje:

Zaproponowana lokalizacja jest najwłaściwszym miejscem na ekspozycję muralu. Projekt powinien zawierać twarz postaci i jego autograf. Tło musi być znacząco uproszczone – zawiera ono zbyt wiele elementów, które zaburzają odbiór dzieła i budzą skojarzenia mylące co do jego treści. Ponadto jego ciemna kolorystyka jest zbyt przytłaczająca i jest agresywnym wtrętem w przestrzeń publiczną. W projekcie należy zachować formę nawiązującą do sitodruku, która budzi skojarzenia z czasem, w którym tworzył Komeda.

3. Harmonogram prac Zespołu:

Ustalono, że spotkania będą odbywać się w pierwszy wtorek miesiąca. Kolejne spotkanie odbędzie się 4 kwietnia.

4. Mural na Placu Nowym 1 – umieszczenie tabliczki:

Sponsor muralu na Placu Nowym 1 zapytał, czy można przy muralu umieścić tabliczkę z napisem „Medicine”. W ocenie M. Jantos, w uznaniu za wkład firmy w rozwój sztuki muralowej na terenie Miasta, należy zezwolić na umieszczenie niewielkiej tabliczki, o ile jest zgodna z przepisami.

Pełnomocnik przypomniał, że problem umieszczania reklam i innych nośników informacji na muralach był obradowany przez Zespół – możliwe jest umieszczenie kodu QR lub tabliczek SIM. Tabliczka zaproponowana przez Medicine różni się od funkcjonującej w SIM. Informuje o zaangażowaniu w projekt firmy Medicine i 101 Murali dla Krakowa. Zespół wyraża zgodę na umieszczenie tabliczki.

5. Problem nielegalnego graffiti:

Graffiti zaczęło niszczyć murale. Zdaniem Przewodniczącego tego problemu nie da się rozwiązać tylko środkami prewencyjnymi. Potrzebne są zmiany i regulacje prawne pozwalające Miastu traktować to jako jedną z usług komunalnych. Być może zdefiniowanie muralu jako istotnej cechy krajobrazu miejskiego można wpisać do uchwały o parkach kulturowych. Jest to również kwestia zabezpieczenia środków w budżecie. Należy określić, kto byłby odpowiedzialny za usuwanie graffiti.

Przewodniczący przypomniał, że na jednym ze spotkań pojawił się postulat, aby zwrócić się do jednostek miejskich o wskazanie ścian wolnych pod graffiti. Jedno z takich miejsc można urządzić pod estakadami kolejowymi na Zabłociu – należy tam postawić kontenery i stworzyć zmienną galerię graffiti artystycznego. Tym samym Miasto wysłałoby komunikat do środowiska streetartowego, że ma przestrzeń na realizację legalnej sztuki ulicznej.

J. Markowski zaproponował, żeby na spotkanie Zespołu ds. Murali zaprosić przedstawicieli Rad Dzielnic, ponieważ każdy zna swój teren i może wskazać miejsca pod realizację legalnego graffiti. Zauważył, że największą atrakcją dla graffitiarzy jest pozostawienie swojego tagu gdziekolwiek w mieście, zatem wskazanie jednego miejsca gdzie wolno to robić jest nieatrakcyjne. Należy zatem zintensyfikować działania Straży Miejskiej i zwiększyć środki na jej funkcjonowanie.

Przewodniczący zauważył, że była próba zastosowania takiego rozwiązania i nie dało to pożądaných efektów. Działania Zespołu ds. Bazgrołów ograniczają się do prezentowania sukcesów jednostek miejskich w usuwaniu graffiti i apelowania do policji i straży miejskiej o zwiększenie liczby patroli. Te nie mają narzędzi do walki z problemem – kary są bardzo niskie i najczęściej sprawcy są uniewinnieni ze względu na niską szkodliwość społeczną czynu. Inaczej jest w przypadku zabytku, którego zniszczenie jest przestępstwem i grozi sankcją karną.

W. Plińska zauważyła, że Zespół ds. Murali miał dążyć i dąży do wyeliminowania zjawiska graffiti. Natomiast w Warszawie Fort Bema jest miejscem, w którym graffiti legalnie się pojawia. Działa tam Fundacja Vlepvnet, która zajmuje się eventami, graffiti, sztyldami, dokumentacją tagów, dzięki czemu powstaje baza wiedzy o street artcie. Pozwala to na podniesienie poziomu artystycznego tych form street artu. M. Kutniowska przekazała, że w Paryżu pod graffiti zostały udostępnione wielkoformatowe ściany. Powstała zmienna galeria street artu, która jest dokumentowana.

J. Szlak zwrócił uwagę, że problem graffiti leży w kompetencjach Zespołu ds. Bazgrołów.

A. Wabik zauważył, że granica między muralami a graffiti jest cienka. Ponadto problem nielegalnego graffiti leży na pograniczu kompetencji wielu instytucji.

Problem walki z nielegalnym graffiti zostanie poruszony na kolejnym spotkaniu Zespołu. Będzie także zorganizowane wspólne spotkanie z Zespołem ds. Bazgrołów. E. Sokalskyy zwróciła uwagę, że do Zespołu ds. Murali zwracają się również osoby zainteresowane tworzeniem legalnego graffiti, co wskazuje na powiązanie przez środowisko Zespołu ds. Murali z tworzeniem tego typu sztuki.

6. Mural Blu:

Zespół chce doprowadzić do odnowienia ściany przez ZBK, a następnie zastąpić mural Blu realizacją autorstwa M. Mirgi-Tas. Pełnomocnik zwrócił się w tej sprawie do artystki. Z M. Mirgą-Tas kontaktowały się także M. Jantos i A. Wąsowska-Pawlik, lecz nie odpowiedziała na maile. A. Wabik nawiązał kontakt z M. Mirgą-Tas, która odmówiła realizacji dzieła. Należy opracować strategię komunikacyjną, ponieważ może być wiele głosów za pozostawieniem realizacji Blu. Wobec odmowy ze strony M. Mirgi-Tas Przewodniczący zwrócił się do Zespołu o wskazanie artysty, który może zrealizować w tym miejscu nowy mural. Tym samym Miasto pokaże, że wspiera wartościowe realizacje.

Ustalenia:

- Przygotowanie opinii dot. muralu poświęconego Szymborskiej. Fundacja złoży wniosek o opinię, załączając kilka wariantów projektu uwzględniającego uwagi Zespołu oraz wizualizację muralu naniesionego na ścianę. W fazie realizacji dolne partie muralu należy pokryć impregnatem zabezpieczającym przed graffiti.
- Mural poświęcony Szymborskiej przy ul. Dolnych Młynów 10 – Zespół wskaże krakowskich artystów, którzy mogą wziąć udział w akcji. Fundacja prześle pakiet informacji o akcji, by promować ją z innymi wydarzeniami dotyczącymi Szymborskiej. Fundacja sprawdzi, czy ogrodzenie, na którym wykonane będą murale, jest zgodne z uchwałą krajobrazową.
- Mural Jana Suchowiaka przy ul. Lea 27-29 – Zespół zaopiniował pozytywnie zaproponowaną lokalizację, a negatywnie projekt w zakresie formy i kolorystyki. Wnioskodawca przedstawi nowy projekt wykorzystujący inne dzieło ze spuścizny Suchowiaka. W celu przyspieszenia procedowania nowy projekt zostanie zaopiniowany korespondencyjnie.
- Mural Krzysztofa Komedy przy ul. Kopernika 22 – Zespół zaopiniował pozytywnie zaproponowaną lokalizację, a negatywnie projekt. Wnioskodawca musi ponownie złożyć pismo o opinię. Projekt musi zostać znacząco uproszczony, powinien zawierać twarz postaci i jego autograf na jasnym tle. Należy zachować formę nawiązującą do sitodruku. Należy zmienić obecną ciemną kolorystykę.
- Problem nielegalnego graffiti – należy wyznaczyć ściany wolne pod graffiti. Zostanie wystosowane pismo do dyrektorów jednostek miejskich o wskazanie takich ścian. Będzie zorganizowane wspólne spotkanie z Zespołem ds. Bazgrołów. Problem walki z nielegalnym graffiti zostanie poruszony na kolejnym spotkaniu Zespołu.
- Mural Blu – Zespół wskaże artystę, który może zrealizować nowy mural w miejscu dzieła autorstwa Blu.

Załącznik 1 – lista obecności

Sporządził:

PODINSPEKTOR

Gabriela Gruszcak

10.03.2023 r.

Data i podpis
Sekretarz Zespołu ds. Murali

Akceptacja:

PEŁNOMOCNIK
PREZYDENTA MIASTA KRAKOWA
ds. Kultury

Robert Piaskowski

Data i podpis
Przewodniczący Zespołu ds. Murali